

Evanjelium z 2. augusta 2020
18. nedeľa všedného dňa - rok A - Matúš 14, 13 - 21
*Komentár biblického učenca o. Fernanda Armelliniho nie je
revidovaný autorom*

V tom čase, keď sa Ježiš dopyčul [o smrti Jána Krstiteľa], odišiel odtiaľ na lodi a odišiel na opustené miesto.

Keď to počuli zástupy, išli za ním pešo z miest. Keď vystúpil z lode, uvidel veľký zástup ľudí, pocítil s nimi súcit a uzdravil ich chorých.

Keď sa blížil večer, pristúpili k nemu učeníci a povedali: "Miesto je opustené a je už neskoro; rozpúšť zástup, aby si mohli ísť do dedín kúpiť jedlo. Ale Ježiš im povedal: "Nemusia ísť, sami im dajte jesť." Odpovedali mu: "Tu nemáme nič, len päť chlebov a dve ryby!" A on povedal: "Privedte ich sem ku mne.

Potom prikázal zástupu, aby si sadli na trávnu, vzal päť chlebov a dve ryby, pozdvihol oči k nebu, odriekal požehnanie, lámal chleby a dával ich učeníkom a učeníci zástupu.

Každý sa najedol a odniesol si zvyšky: dvanásť plných košov. Tých, čo jedli, bolo asi päťtisíc mužov, nepočítajúc ženy a deti.

Úryvok, nad ktorým sa máme dnes zamyslieť, je veľmi dobre známy, je to príbeh o *rozmnožení chlebov*.

Je dobre známa aj preto, že sa v evanjeliách opakuje šesťkrát, podávajú ju všetci štyria evanjelisti, a nielen to, Matúš a Marek ju rozprávajú dvakrát, pričom menia niektoré detaily, pretože chcú predstaviť nové posolstvá.

Aký titul nájdeme v Biblii? "*Zázrak rozmnoženia chlebov a rýb*".

V prvom rade treba tento názov vymazať, pretože je zavádzajúci, ak sa budeme riadiť týmto označením, zabľúdime a nepochopíme posolstvo, ktoré nám chce evanjelista odovzdať. V žiadnom zo šiestich opisov, ktoré nachádzame v evanjeliách, sa nehovorí, že Ježiš rozmnožil chleby a ryby, aby nakrmil veľa ľudí.

Jednoducho sa hovorí, že požiadal, aby mu odovzdali všetko, čo majú k dispozícii. Vzal tento pokrm do rúk, požehnal Pána a potom ho odovzdal učeníkom, aby ho rozdelili. Prekvapením bolo, že ho bolo nielen dosť, ale aj nadbytok!

Dnes si vypočujeme prvý z dvoch príbehov, ktoré sa nachádzajú v Matúšovom evanjeliu. Je to podobenstvo, ktorým nám evanjelista chce predstaviť nový svet, do ktorého chce Ježiš uviesť celé ľudstvo, je to alternatívny svet k tomu starému, ktorý sa riadi logikou súťaže, príchodu, záujmu, antagonizmu a vytvára ten svet, ktorý všetci poznáme: svet vojen, násilia.

Svet, ktorý navrhuje Ježiš, je krásny svet, svet, v ktorom sú nasýtené všetky ľudské potreby, v ktorom je pre všetkých dostatok jedla.

Je toto svet, ktorý má kresťanské spoločenstvo budovať, a kedy ho dokončí? Keď sú jej eucharistické slávenia autentické, a nie rituály odtrhnuté od života.

V dnešnom komentári poukážeme na to, že evanjelista neustále pripomína, čo sa stalo pri Poslednej večeri, povedal by som, že celý príbeh nás má priviesť k pochopeniu významu Eucharistie. Počúvajte, ako sa to začína:

³Ked' sa Ježiš dozvedel o Krstiteľovej smrti, odišiel odtiaľ na lodi a odišiel na opustené miesto. Ked' to počuli zástupy, išli za ním pešo z miest. ¹⁴Ked' vystúpil z lode, uvidel veľký zástup ľudí, pocítil s nimi súcit a uzdravil ich chorých.

Evanjelista Matúš pred naším rozprávaním predstavuje hostinu, na ktorej sa zúčastnili veľkí vládcovia tohto sveta.

Je to oslava narodenín kráľa Herodesa Antipasa, okolo neho sú bohatí a mocní. Čo robia? Tancujú, zabávajú sa, hodujú... ale - všimneme si - jediným chodom, ktorý sa objaví na podnose, je hlava mŕtveho muža, Krstiteľa.

Kráľovstvá tohto sveta sa rodia zo súperenia, spoliehajú sa na silu, uchylujú sa k násiliu a spôsobujú smrť.

Evanjelista, skôr než nám predstaví nový svet, nám ukáže, aký je starý svet, svet vládcov. Ježiš prišiel ukončiť vládu smrti a vytvoriť nový svet!

Všimnime si teraz detaily príbehu: *"Ježiš odchádza na čln a odchádza na opustené miesto.* Ježiš odchádza a potom prechádza cez more. Je to malé jazero, ale v evanjeliách sa z neho stáva more, a keď ho Ježiš prekračuje, znamená to, že opúšťa krajinu otroctva a prechádza cez more, aby sa dostal do krajiny slobody.

"Ked' sa to dozvedeli zástupy, išli za ním pešo."

Tento detail je síce pleonazmus, ale je to ďalší odkaz na Exodus. V 12. kapitole *Knihy Exodus* sa píše, že Izraeliti odišli z Ramzesu do Sukótu pešo. Evanjelista jasne pripomína, že nám hovorí:

"Bud'te opatrní, hovorím vám o exode z krajiny otroctva, zo starého kráľovstva do úplne nového sveta. *"A Ježiš vyšiel"*.

V našom preklade sa píše "zostúpiac z lode"... Nehovorí sa tam, že zostúpil a že nie je žiadna loď, hovorí sa tam, že vyšiel, vyšiel zo starého kráľovstva, z kráľovstva smrti a teraz uvádza všetkých ľudí, ktorí ho nasledujú, do Božieho kráľovstva, o ktorom evanjelista Matúš hovoril už tridsaťkrát, takže je nesmierne dôležitý tento nový svet, ktorý je Božím kráľovstvom, do ktorého chce Ježiš uviesť všetkých, ktorí ho nasledujú.

S čím je teraz Ježiš konfrontovaný? Na *"veľký dav a cíti súcit"*

Toto sloveso *"splankenizomai"* charakterizuje Božiu vášnivú lásku k ľudstvu.

Boh pociťuje súcit, pretože ľudstvo sa nachádza v oblasti, ktorá nie je taká, akú On chce, chce, aby bolo šťastné, chce, aby sa Jeho deti radovali, a v stave, v akom sa nachádzajú, sú otrokmi, nie sú slobodní, nie sú šťastní.

Ľudstvo, s ktorým sa Ježiš stretáva a s ktorým súcití, je ľudstvo choré, zranené, slabé, ktoré má problémy s chôdzou, nie je to ľudstvo Božích detí, ktoré Pán chce.

Koniec koncov, aj my dnes čelíme ľudstvu, pretože Božie kráľovstvo sa síce začalo, ale ešte sa úplne neuskutočnilo, takže čelíme ľudstvu, v ktorom stále vládne zlo.

Pomyslite na vojny, nespravodlivosť, biedu, hlad, choroby: je to zranené ľudstvo, ktoré Ježiš prišiel uzdraviť.

Teraz nám evanjelista predkladá Ježišov návrh jeho nového človečenstva. Počúvajte:

¹⁵Ked' sa blížil večer, pristúpili k nemu učeníci a povedali: "Miesto je opustené a je už neskoro; rozpušť zástup, aby si mohli ísť do dedín kúpiť jedlo. ¹⁶Ale Ježiš im povedal: "Nemusia ísť, sami im dajte jesť." ¹⁷Stránka Odpovedali: "Nemáme tu nič, len päť chlebov a dve ryby!". ¹⁸A on povedal: "Prived'te ich sem ku mne.

Je tu časový údaj: "podvečer".

Deň sa končí a začína sa nový deň; v Izraeli sa nový deň začína večer. Bude to deň, keď Ježiš predstaví svoje nové svetlo, svoj návrh, ako reagovať na ľudské potreby.

Ježiš sa stretáva s obrovským zástupom, povie sa, že tam bolo "5000 mužov, nepočítajúc ženy a deti. Číslo 5000 je symbolické, predstavuje izraelský ľud, je obrazom celého ľudstva, ktoré Ježiš nachádza pred sebou: ľudstvo, ktoré je zranené, choré, slabé, unavené, hladné... Ako reagovať na jeho potreby?

Sú na púšti, kráčajú po púšti a to poukazuje na cestu nášho života a v našom živote sme hladní...

Akú odpoveď nám dáva Ježiš? Ako reagujeme na túto potrebu, ktorú cítime?

Keď hovoríme, že som hladný, nemáme na mysli len hlad po hmotnom chlebe, máme toľko potrieb, že ak nie sú nasýtené, náš život nie je plnohodnotný: potrebujeme náklonnosť, úctu, priateľstvo, porozumenie, potrebujeme vedomosti, zdravie, domov, v ktorom by sme mohli žiť... Ako reagujeme na tieto potreby?

Ak nie sú nasýtené, náš život na tejto ceste, po ktorej kráčame, nie je plnohodnotný.

V tomto momente vstupujú na scénu učeníci, ktorí v podobenstve predstavujú logiku starého sveta, ktorý Ježiš prišiel ukončiť.

To oni predkladajú Ježišovi problém a už dávajú riešenie, ktoré diktuje logika všetkých a všetci ho prijímajú; hovoria Ježišovi:

"Prepusťte dav, aby všetci odišli do dedín a nakúpili si jedlo." Nastal čas, keď sa každý musí postarať o uspokojenie svojich potrieb.

Chodte a kupujte... ale ako to urobia tí, ktorí nemajú peniaze? Je to logika trhu, starej spoločnosti!

Sme stvorení dobre, Boh nás nestvoril sebestačných, aby bol každý z nás sebestačný, aby sme boli uzavretí sami do seba.

Nie, on nás urobil potrebnými pre druhého, pretože každý si musí vymeniť svoje statky s druhým, a práve v tomto bode sa pýtame, akou logikou by sa mala riadiť táto výmena.

V riešení, ktoré podali apoštoli, sa už odráža logika starého sveta, logika, ktorú bežne prijíma dav.

Aká je logika?

Je to logika ľudí, ktorí majú pocit, že vlastnia to, čo majú v rukách, a začnú vyjednávať o týchto statkoch, ktoré vlastnia, takže je to logika predaja, nákupu, obchodovania... v tomto obchode sa každý snaží zarobiť, zbohatnúť, potreby sú potom v tejto logike požehnané, pretože ak sa zvýši hlad, statky, ktoré vlastním, získajú hodnotu a ja môžem zvýšiť cenu.

Pýtame sa sami seba: vytvára trhová logika raj na zemi alebo vytvára slzavé údolie?

Spoločnosť založená na obchode riadiacom sa zákonom trhu vytvára spoločnosť, v ktorej sa plače a škrípe zubami, a nie hostinu Božieho kráľovstva.

Ak prijmem návrh apoštolov za pravdivý, čo sa stane?

Ten, kto má dobré nohy, môže ísť nakupovať, ale ten, kto je chorý, sa nemôže hýbať; potom ten, kto beží, príde prvý, možno má známosti a môže nakúpiť a dostať so zľavou ešte viac, ako potrebuje, a dokonca si vziať ešte viac, čo vyhodí, lebo nebude vedieť, čo s tým v jedle, oblečení... Túto logiku Ježiš odmieta, je to logika starého sveta, ktorá vytvára spoločnosť, akú všetci poznáme. Čo hovorí Ježiš svojim apoštolom?

"Nie je potrebné, aby chodili nakupovať, nakúpte ich sami."

Naše kupovanie a predávanie Ježiš neakceptuje, ku kupovaniu Ježiš priraduje dávanie; dávate, aby ste jedli.

V tomto bode rozprávania, ktoré podáva evanjelista Marek, sa pridáva ďalšie riešenie, ktoré navrhli apoštoli: *"Chcete, aby sme išli nakupovať za 200 denárov?"*

Hneď si to správne spočítali, za 200 denárov by nakúpili toľko chleba, aby každému človeku dali trochu na prežitie... Je to welfarizmus, ktorý nie je zlý, ale nie je riešením, nevytvára Božie kráľovstvo, neprináša nový svet, je nevyhnutnou náplastou v spoločnosti riadenej logikou trhu.

Odpoveď učeníkov: *"nemáme nič, len päť chlebov a dve ryby"*.

Vieme, že čísla v Biblii a v evanjeliách vo všeobecnosti nemajú kvantitatívnu, ale obraznú, symbolickú hodnotu. Tu 5 + 2 dáva 7 a všetci vieme, že číslo 7 označuje celok, takže žiaci hovoria: "pozrite, je to málo, čo máme, je to však všetko".

Ježiš chce, aby mu bolo odovzdané všetko, čo ľudstvo vlastní. Tu však vzniká pochybnosť, či to stačí.

Z tejto pochybnosti pramenia všetky problémy, pretože ak si ľudia myslia, že nie je dosť pre všetkých, potom inštinktívne začnú hromadiť čo najviac, pretože nikdy neviete, čo sa môže stať, takže myslia na seba, hromadia a potom možno nevedia, čo s tým, pretože to zhnie, mole zožerú šaty... je vám to jedno, pretože neviete, či to nebude málo, je to málo... potom akumulácia!

To sa deje v našom svete, ktorý je ešte stále ovládaný starou logikou a ešte neprijal Kristovo svetlo, ktoré bude teraz predstavené. Dnes v našom svete 2 000 nadmerne bohatých ľudí vlastní toľko ako 4 500 000 000 svetovej populácie; 10 % svetovej populácie spotrebuje 90 % vyrobeného tovaru, čo spôsobuje environmentálnu katastrofu, ktorá sa dnes týka nás všetkých.

Učeníci hovoria: *"všetko, čo máme, nám nebude stačiť"*.

Vynára sa teda otázka: ale pripravil Boh, skôr než sem poslal svoje deti, údolie sĺz, údolie biedy, alebo sme si ho vytvorili my, keď sme s jeho darmi hospodárili sebecky?

V tomto momente Ježiš, ktorý už neakceptuje túto trhovú logiku, hovorí: "Príďte sem ku mne, odovzdajte všetko, čo máte, do mojich rúk, odovzdajte mi svoj majetok a nechajte ho spravovať podľa môjho evanjelia, podľa novej logiky, ktorá má riadiť svet!"

Je to imperatív, ktorý Ježiš používa: "Dajte mi ich, prineste ich sem!"

V evanjeliách Ježiš zriedkavo používa imperatív, ale keď prikazuje alebo rozkazuje, znamená to, že na druhej strane cíti odpor odovzdať evanjeliovej logike dobrá, ktoré máme, naše schopnosti, našu inteligenciu... všetko, pretože nič nie je naše, všetko je Božie a ak

ho odovzdáme Ježišovej logike, problém hladu je vyriešený.

Ježiš však musí prikázať, aby sme tieto dobrá odovzdali jeho logike, pretože by sme si ich chceli ponechať, nechceme ich odovzdať jeho plánu, jeho spôsobu zaobchádzania s nimi, je to odporne našim inštinktom, ktoré nás vedú k tomu, aby sme si ich radšej nechali pre seba a obchodovali s nimi, aby sme zarobili peniaze.

Teraz si vypočujme, čo sa stane, keď dobrá tohto sveta, ktoré sú v našich rukách, odovzdáme Ježišovi a spravujeme ich podľa logiky evanjelia:

¹⁹Potom, čo prikázal zástupu, aby si sadli na trávnu, vzal päť chlebov a dve ryby, zdvihol oči k nebu, predniesol požehnanie, lámal chleby a dával ich učeníkom a učeníci zástupu.

²⁰Všetci sa najedli a odniesli si zvyšky: dvanásť plných košov. ²¹Tých, čo jedli, bolo asi päťtisíc mužov, nepočítajúc ženy a deti.

Zástup dôveroval Ježišovmu príkazu a odovzdal mu do rúk všetko, čo mal. Teraz Ježiš ukazuje, ako sa majú tieto dobrá spravovať, aby sa všetci mohli nasýtiť a napredovať; nová logika, ktorú navrhuje, je tá, ktorá dá vzniknúť Božiemu kráľovstvu nie v nebi, ale na tejto zemi.

"prikazuje davu, aby si ľahol na trávnu"

Zdá sa, že je to úplne nepodstatný detail, a keby to bola správa, určite by bola nepodstatná, pretože nezáleží na tom, ako jedli, či v stojí alebo v sede, ale v podobenstve je to veľmi dôležité. Všimli sme si: teraz sa dejú zvláštne veci, boli sme na púšti a teraz púšť kvitne, objavuje sa tráva, je tu zelená lúka, na ktorej si môžeme ľahnúť, keď do nášho sveta vstúpi Boží plán, znovu sa objaví pozemský raj. Potom sa objaví nielen zelená tráva, ale skončí sa aj temnota noci, pretože teraz sa koná večera, tma už nie je, je deň, je to nový deň, ktorý sa rodí!

"Ježiš prikazuje - nesediť - ľahnúť si na trávnu" "anaklinein" .

Túto polohu zaujímali slobodní ľudia, keď sa zúčastnili na hostine; ľahli si, ľavý lakeť si opreli o vankúš a pravou rukou si brali jedlo. Kto by si ľahol za stôl? Boli to sluhovia alebo páni?

Je jasné, že to boli páni, ktorí ležali, sluhovia sa museli predierať, aby priniesli jedlo pánom. Ježiš tu všetko obracia naruby: z núdznych, hladných ľudí sa stávajú páni, ľahnú si, lebo im bude slúžiť. Tí, ktorí sa v starovekom svete považovali za pánov, sa teraz stali sluhami. Ježiš všetko obracia naruby: tí, ktorí potrebujú pomoc, sú pánmi, tí druhí musia byť pozorní, aby videli, čo potrebujú, a hneď byť ochotní im slúžiť.

Evanjelista Lukáš píše, že počas poslednej večere sa učeníci začali hádať, kto z nich je veľký. Ježiš hovorí: *"Ale kto je veľký na tomto svete, tí, čo sedia pri stole, alebo tí, čo slúžia?"*

Všetci hovoria: *"Veľkí sú tí, čo si ľahli k stolu".*

Ježiš hovorí: *"Teraz sa všetko obrátilo, v Božom kráľovstve sú veľkí služobníci".*

Teraz Ježiš robí gestá, ktoré nám ukazujú, ako budovať Božie kráľovstvo.

Vezme päť chlebov a dve ryby, čo znamená všetky dobrá ľudstva, ale hospodári nie podľa logiky a sebestva sveta, ale podľa Božieho plánu.

Zdvihne oči k nebu a vysloví požehnanie. Čo toto gesto znamená?

Znamená to uznať, že tieto dobrá pochádzajú z neba, že ľudia nie sú pánmi, že všetky dobrá patria Bohu, že ľudia sú správcami a musia ich spravovať podľa plánu Stvoriteľa.

Logika tohto sveta, ktorá viedla ku kupovaniu a predávaniu, logika trhu je mimo Božieho plánu, pretože vychádza z princípu, že človek je pánom tovarov... Ale on ním nie je, on ich musí spravovať a dodávať tieto tovary príjemcom, pretože tovary sú Božie.

Otázkou zostáva: ak tento pohľad upriamime na nebo, ak si neuvedomíme, že nie sme pánmi, ale pozvanými hosťami na hostine, ak nestaviam Otca do neba, čo mi môže zabrániť, aby som hromadil statky a hospodáril s nimi podľa svojich schopností, kto mi môže zabrániť, aby som obchodoval s tým, čo mám, aby som to dal na predaj tomu, kto ponúkne najviac, aby som dúfal, že sa zvýši potreba, aby som mohol zvýšiť cenu, nevyhnutne budem v zajatí logiky, ktorá vychádza z múdrosti tohto sveta.

Tí, ktorí patria do Božieho kráľovstva, spravujú statky, ktoré nie sú ich, sú to len statky, ktoré treba spravovať, ale patria Bohu.

Potom Ježiš *láme chlieb*

Chlieb sa láme, aby sa oň človek podelil, a ten, kto láme chlieb, aby sa oň podelil, znamená, že otvoril svoje srdce pre bezplatnosť a stáva sa budovateľom Božieho kráľovstva.

Práve v tomto momente odchádzajú zo scény neľútostné zákony trhu a do svetových dejín vstupuje logika bezodplatnosti... práve keď táto logika vstúpi, stane sa zázrak!

Je to zázrak, ktorý nevykonával priamo Boh, ale ľudia, ktorí s vierou prijali Ježišovu ponuku, dôverovali jej a skutočne sa všetci najedli a odniesli si 12 plných košov chleba.

Všimli sme si, že evanjelista pri predstavovaní gest, ktoré Ježiš vykonáva, aby naznačil novú logiku, ktorá má vstúpiť do sveta, predstavuje tie isté gestá, ktoré Ježiš vykoná pri ustanovení Eucharistie: všetky tieto gestá sa presne opakujú.

Čo nám chce evanjelista povedať?

Chce nám povedať, že Kristov učeník je povolaný odovzdať nielen tovar, ktorý má v ruke, nielen chlieb, ako to urobili učeníci, ale stať sa chlebom.

Počas Poslednej večere Ježiš robí všetky tieto gestá, berie chlieb a hovorí: "*To som ja*. Je to celý jeho príbeh, ktorý predstavuje v tomto znamení. Hovorí: "Celý môj život sa stal potravou, bol odovzdaný ako potrava pre život človeka.

A hovorí učeníkom: "*Vezmite a jedzte, to znamená, osvojte si tento môj príbeh a urobte si ho svojím, staňte sa aj vy chlebom*."

Kresťanské spoločenstvo, ktorému evanjelista adresuje toto rozprávanie, je povolané budovať Božie kráľovstvo.

Kedy budete budovať Božie kráľovstvo?

Keď slávi autentickú eucharistiu, teda eucharistiu, ktorá odráža jeho život, teda učeníkov, ktorí dávajú všetko zo seba pre radosť a život svojich bratov a sestier.